College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water/Wonen

DATUM	5-11-2019	REFERENTIE	Frank Bos
ONS NUMMER	81F977BF	DOORKIESNUMMER	3829
NUMMER PS	2019RGW109	E-MAILADRES	Frank.bos@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE		PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp Statenbrief:
Ecologische rapportages 2019

Voorgestelde behandeling:
Ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding
Jaarlijks informeren we u over diverse ecologische onderwerpen/onderzoeken. We trachten deze rapportages zoveel mogelijk in één brief gelijktijdig aan te bieden. Het betreffen dit jaar de gegevens van de Vijfde Voortgangsrapportage Natuur, de gegevens van de zomerganzentelling 2019, het verslag van het provinciaal veldonderzoek 2018 en de monitoring van het provinciale korstmossenmeetnet.

Voorgeschiedenis
De verschillende rapportages hebben een andere aanleiding om u te informeren. De aanleiding wordt bij de samenvatting uitgebreider behandeld. De Voortgangsrapportage Natuur is het resultaat van de afspraken in het Bestuursakkoord en het Natuurpact, de ganzentelling wordt jaarlijks uitgevoerd en is een initiatief van de Faunabeheereenheid en de Provincie, de rapportage van het veldwerk is een verslag van ons jaarlijkse onderzoek in het landelijk gebied en het verslag van de monitoring van het korstmossenmeetnet is een rapportage over een herhaling van het onderzoek van ons langlopende meetnet.

Essentie / samenvatting:
Indien de rapportages niet al openbaar zijn, zijn ze als bijlage of link bij deze brief gevoegd. Bij deze geven we u de aanleiding en een samenvatting van de afzonderlijke rapportages:

Voortgangsrapportage Natuur (VRN). In het Bestuursakkoord Natuur en het Natuurpact is afgesproken dat de provincies het Rijk informeren over de voortgang van het natuurbeleid. Dit gebeurt door middel van de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) en is gezamenlijk door de provincies (IPO) en het Rijk (LNV) opgesteld. Dit is de vijfde keer dat deze wordt opgesteld. Het heeft tot doel om de Minister jaarlijks te informeren over de voortgang van de afspraken in het Bestuursakkoord Natuur en het Natuurpact. Op basis van de VRN voeren de provincies met de Minister een gesprek. De Minister gebruikt deze informatie om het parlement te informeren en heeft de VRN recentelijk naar de Kamer verzonden. In Utrecht is afgesproken dat de aangeleverde gegevens ook naar PS gaat. De Utrechtse gegevens betreffen voor verwerving in de periode 2011-2017 709 ha (waarvan 189 ha via particulier natuurbeheer) en voor 2018 112 ha (waarvan 0 ha via particulier natuurbeheer). In de periode 2011-2017 is er 1.545 ha ingericht, in 2018 betrof dit 75 ha. Belangrijkste conclusie van deze VRN is min of meer overeenkomstig als die van vorig jaar: het doel om (landelijk) 80.000 ha natuur in 2027 te realiseren, vermoedelijk haalbaar blijft, maar dat de snelheid waarmee we nieuwe natuur realiseren afneemt. Hoewel de toestand van soorten en ecosystemen nog niet goed is, zijn er tekenen van licht herstel zichtbaar, met name in de gebieden

waar we actief de natuur inrichten en beheren. Daarnaast is in deze vijfde voortgangsrapportage een hoofdstuk over de natuurkwaliteit toegevoegd.
De Voortgangsrapportage Natuur is te downloaden van de website van BIJ12: https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/09/Vijfde-Voortgangsrapportage-Natuur-Provincies-en-LNV.pdf.

Telling overzomerende ganzen. Jaarlijks wordt op initiatief van de provincie Utrecht en de Faunabeheereenheid het aantal overzomerende ganzen in Utrecht geteld. Toegezegd is deze informatie ook naar u te sturen.
De doelstelling is de schadeomvang van de grauwe gans terug te brengen tot het niveau van 2005 en van de brandgans tot 2011. Hiertoe dient de populatie grauwe ganzen gereduceerd te worden tot een voorjaarsstand van 4.000 dieren; de daarbij berekende zomerstand is 7.000 grauwe ganzen. De populatie brandganzen zou een voorjaarsstand van 3.000 vogels moeten zijn; de daarbij berekende zomerstand is 5.000 brandganzen.

Totaal aantal ganzen in Utrecht

Jaartal	**Aantal ganzen**
2015	40.594
2016	37.744
2017	38.729
2018	39.328
2019*	30.096

* Dit is het aantal binnen het telgebied voor de provinciegrens wijziging. Totaal zijn in Utrecht in 2019 35.052 ganzen geteld.

Dit is dus een afname met meer dan 9.000 ganzen ten opzichte van 2018.
Het aantal grauwe ganzen is afgenomen van 26.339 in 2018 naar 20.604 (binnen het oude telgebied) in 2019.
Ook de brandgans is afgenomen van 7.071 exemplaren in 2018 naar 3.275 in 2019.
Een overzicht van de aantallen van deze zomertelling staat in de tabel hieronder. Het ganzenbeleid in Utrecht wordt met U begin 2020 geëvalueerd.

2019	grauwe gans	kolgans	brandgans	Canadagans	Indische gans	Nijlgans	boerengans	totaal gans	knobbelzwaan	2018
TOTAAL	24888	73	3275	2084	15	3526	1191	**35052**	2067	39248

Overzicht aantallen ganzentelling Utrecht 2019. In het toegevoegde gedeelte zijn 4.956 ganzen geteld, zodat er in 2019 30.096 ganzen zijn waargenomen op het voormalig Utrechts grondgebied.

De rapportage van het veldwerk 2018. Jaarlijks geeft de provincie Utrecht opdracht om op circa 10% van de oppervlakte van het landelijk gebied de flora en de fauna te inventariseren. In 2018 heeft het veldwerk plaatsgevonden in het aaneengesloten landelijk gebied rondom Montfoort, IJsselstein (noord), Oudewater en Linschoten. Het onderzoek richt zich vooral op soorten die beschermd, bedreigd of indicatief zijn voor de kwaliteit van bepaalde biotopen of het richt zich op invasieve exoten. In het onderzoeksgebied zijn in totaal 221 karteersoorten vastgesteld. Het gaat om 145 plantensoorten en 76 diersoorten. Dit is vrij weinig in vergelijking met karteringen in andere gebieden. Hiervan zijn er 4 beschermd onder de Wet Natuurbescherming (alleen diersoorten) en staan 15 soorten vermeld op de Rode Lijst. Vooral de beschermde en vrij zeldzame heikikker is op maar liefst 600 locaties waargenomen. Dat in het grootschalige agrarische landschap minder soorten zijn waargenomen komt vermoedelijk door het ontbreken van overhoekjes, moestuintjes etcetera, die doorgaans voor aanvullende natuurwaarden zorgen.
In het rapport wordt van de verschillende biotopen en deelgebieden de natuurkwaliteit apart besproken. De biodiversiteit van sloten en oevers is nog beperkt en de kwaliteit is ten op zichte van eerdere onderzoeken sterk achteruit gegaan. Dit geldt bijvoorbeeld voor de waterplant krabbenscheer. Ook veel soorten van oevers, zoals de echte koekoeksbloem, zijn op veel locaties achteruit gegaan of verdwenen. In de graslanden zelf en de bermen zijn nauwelijks karteersoorten waargenomen.
Belangrijkste oorzaak van de afname van de biodiversiteit wordt toegeschreven aan het intensieve agrarische gebruik in het gebied.Het lijkt erop dat dankzij het agrarisch natuurbeheer (en de aanwezigheid van kwelwater) we erin slagen toch nog een aantal bijzondere planten te behouden, maar de achteruitgang van de biodiversiteit in het hele gebied kan hiermee niet voorkomen worden. Deze afname is overigens al meer dan 10 jaar geleden ingezet. Mogelijk dat herstel plaats vindt bij continuering van het agrarisch natuurbeheer. In de Rapportage Natuur in 2020 besteden wij aandacht aan de achteruitgang van de biodiversiteit in het veldwerkgebied.
Rondom Oudewater is de biodiversiteit in dit gebied nog het hoogst. Dit komt door de aanwezigheid van wat kwelwater. Daarnaast wordt bij dit onderzoek naar invasieve dier- en plantensoorten gekeken. De grote waternavel is ten oosten van Linschoten verspreid aanwezig en bedekt op één locatie een heel sloottraject. Op het land zijn lokaal exoten als Japanse duizendknoop aanwezig, maar die hebben zich niet sterk verspreid. Amerikaanse rivierkreeften komen door het hele onderzoeksgebied voor. Het gaat om drie soorten. De volledige

Rapportage Veldonderzoek 2018 staat op de website van de provincie Utrecht: https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/flora-fauna/.

Monitoring korstmossenmeetnet. In Utrecht wordt de soortensamenstelling van de korstmossen op een aantal vastliggende locaties sinds 1979 gevolgd. Onderzoeksrondes waren er in 1979, 1984, 1989, 1995, 2001 en nu dus een nieuwe ronde in 2018 (Utrecht heeft hiermee wereldwijd het langstlopende meetnet korstmossen). Het rapport staat op de website van de provincie, https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/flora-fauna/. Uit het onderzoekt blijkt onder andere dat de soortenrijkdom aanzienlijk is toegenomen, maar het aantal bijzondere en karakteristieke soorten is afgenomen. Dit wordt in het rapport in verband gebracht met verschillende factoren zoals de klimaatverandering en de depositie van zwavel- (verzuring) en stikstof (vermesting). In de komende natuur rapportage in 2020 (zie vervolgprocedure) zullen we uitgebreider ingaan op de resultaten uit dit onderzoek.

Meetbaar / beoogd beleidseffect
Nvt.

Financiële consequenties
Nvt.

Vervolgprocedure / voortgang
In 2019 heeft ook een vlakdekkend onderzoek naar weidevogels in de provincie plaats gevonden. Over de resultaten van deze telling en het weidevogelbeleid wordt u apart geïnformeerd door middel van een Statenbrief, die naar verwachting behandeld kan worden in de commissie Ruimte, Groen en Water in de eerste helft van 2020. Daarnaast heeft u bij de vaststelling van het beleidsdocument Natuurbeleid 2.0 gevraagd om een uitgebreidere driejaarlijkse rapportage over de Utrechtse Natuur. De vorige was in 2017 dus in het najaar van 2020 krijgt u wederom een ‘Rapportage Natuur’.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten
Kennis te nemen van deze brief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,